

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Wielkopolska Delegatura w Poznaniu

DWP.410.1.3.2026

**Pani
Ewa Kamińska
Dyrektor
Sądu Okręgowego w Koninie
ul. Energetyka 5
62-510 Konin**

Wystąpienie pokontrolne

**P/26/001 Wykonanie budżetu państwa w 2025 r. – wykonanie
planu finansowego Sądu Okręgowego w Koninie**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Sąd Okręgowy w Koninie¹, ul. Energetyka 5, 62-510 Konin

Kierownik jednostki kontrolowanej

Ewa Kamińska, Dyrektor Sądu Okręgowego w Koninie², od 20 kwietnia 2015 r.

Okres objęty kontrolą

Rok 2025 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2025. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2022-2024 okres kontroli obejmował również te lata.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Wielkopolska Delegatura w Poznaniu.

Kontrolerzy

1. Izabela Chlebowska-Gąsczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr DWP/27/2026 z 20 stycznia 2026 r.
2. Renata Robińska, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr DWP/36/2026 z 23 lutego 2026 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: Sąd.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2025 r. Sądu pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności. Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2025 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Realizacja wydatków Sądu ogółem w kwocie 65 003,2 tys. zł była zgodna z przyjętym planem finansowym. Badanie przeprowadzone na próbie w wysokości 5 003,4 tys. zł stanowiącej 7,7% wydatków ogółem Sądu wykazało, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi oraz dokonywano je celowo i gospodarnie.

Stwierdzona nieprawidłowość w zakresie niewłaściwego stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych⁵ dotycząca błędnego ustalenia wysokości wadium nie miała wpływu na prawidłowy wybór wykonawców oraz realizację tego zamówienia.

Sporządzone przez kontrolowaną jednostkę roczne sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach. Kwoty wykazane w sprawozdaniach Sądu były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawozdania roczne zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Obowiązujący w Sądzie system kontroli zarządczej i funkcjonujące w jego ramach mechanizmy kontroli nie zapobiegły jednak wystąpieniu nieprawidłowości polegających na: braku w sprawozdaniu z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) danych dotyczących wykonania wymaganego miernika, a także nieprawidłowej prezentacji w trzech sprawozdaniach miesięcznych Rb-28 zobowiązań wynikających z prawomocnych wyroków dotyczących odszkodowań, zadośćuczynienia oraz z tytułu niewypłaconego w latach 2021 i 2022 wynagrodzenia.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320 ze zm., dalej: Pzp.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

Plan wydatków budżetowych Sądu na 2025 r. został pierwotnie ustalony na kwotę 59 138,0 tys. zł i w trakcie roku zwiększony do kwoty 65 638,2 tys. zł, tj. o 6 500,2 tys. zł (11%)⁷.

W 2025 r. zrealizowano wydatki na łączną kwotę 65 003,2 tys. zł (w tym w działach: 755 – Wymiar sprawiedliwości na kwotę 60 447,5 tys. zł oraz 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne na kwotę 4 555,6 tys. zł), co stanowiło 99,0% wykonania planu po zmianach. W porównaniu do 2024 r. nastąpił wzrost wydatków o 8 005,4 tys. zł, tj. o 14%.

Struktura wydatków według grup ekonomicznych nie uległa istotnym zmianom. Wydatki bieżące jednostek budżetowych stanowiły 89,6% wydatków ogółem (w 2024 r. – 89,5%), wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych stanowiły 9,2% wydatków ogółem (w 2024 r. – 8,9%) natomiast wydatki majątkowe stanowiły 1,2% (w 2024 r. – 1,6%).

Wydatki bieżące Sądu w 2025 r. wyniosły 58 237,8 tys. zł, co stanowiło wzrost w stosunku do 2024 r. o 7 223,5 tys. zł (14,2%). Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano 5 968,5 tys. zł, co stanowiło wzrost w stosunku do 2024 r. o 905,0 tys. zł (17,9%), natomiast wydatki majątkowe stanowiły 796,8 tys. zł i były niższe w stosunku do 2024 r. o 123,1 tys. zł (13,4%).

Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych wynosiły 4 555,6 tys. zł w rozdziale 75312 - uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne⁸ (wyższe o 15,8% w porównaniu do 2024 r.) oraz 1 412,9 tys. zł⁹ w rozdziale 75502 - Jednostki sądownictwa powszechnego¹⁰ (wyższe o 19,4% w porównaniu do 2024 r.).

Wzrost wydatków w 2025 r. w stosunku do 2024 r. spowodowany był m.in. podwyższeniem wynagrodzeń pracowników na podstawie ustawy budżetowej na rok 2025 z 9 stycznia 2025 r.¹¹, tj.: urzędników, asystentów sędziów, kuratorów zawodowych, specjalistów opiniodawczych zespołów sądowych, specjalistów oraz pozostałych pracowników sądów, zgodnie ze średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę cząstkową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁷ Funkcjonowanie Sądu Okręgowego w Koninie oraz dwóch sądów funkcyjnych: Sądu Rejonowego w Kole oraz Sądu Rejonowego w Słupcy odbywało się w ramach jednego planu finansowego.

Sąd Rejonowy w Kole z dniem 1 stycznia 2021 r. został przekształcony w sąd funkcyjny, na podstawie decyzji Ministra Sprawiedliwości z 6 października 2020 r. DB-III.5000.3.2019. W oparciu o powyższe, od 1 stycznia 2021 r. zadania Dyrektora Sądu Rejonowego w Kole wykonywał Dyrektor Sądu Okręgowego w Koninie, który przejął także prowadzenie gospodarki finansowej tego sądu – art. 21a § 1 Prawo o ustroju sądów powszechnych. Sąd Rejonowy w Słupcy został utworzony z dniem 1 stycznia 2025 r. (sąd funkcyjny) na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 7 października 2014 r. w sprawie utworzenia niektórych sądów rejonowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1404).

⁸ Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

⁹ W § 3020 - Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w wysokości 60,1 tys. zł oraz w § 3030 - Różne wydatki na rzecz osób fizycznych w wysokości 1 352,8 tys. zł.

¹⁰ Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości.

¹¹ Dz. U. poz. 63.

w wysokości 105,0%. Ponadto zabezpieczone zostały dodatkowe środki – ponad ww. 5% - na podwyższenie wynagrodzeń w ramach ww. grup pracowniczych, których podział uzgodniony został z przedstawicielami Związków Zawodowych. Ponadto wzrost wydatków w 2025 r. w § 4010 spowodowany był wypłatą nagród w ramach ustalonego 3% funduszu nagród.

Największe kwotowo wydatki według klasyfikacji budżetowej dotyczyły: § 4010 – wynagrodzeń osobowych pracowników (20 176,3 tys. zł), § 4030 – wynagrodzeń osobowych sędziów i prokuratorów oraz asesorów i aplikantów (12 302,9 tys. zł) oraz § 4610 – kosztów postępowania sądowego i prokuratorskiego (5 457,7 tys. zł).

(akta kontroli str. 44-63, 829-834)

Przeciętne zatrudnienie w Sądzie w przeliczeniu na pełne etaty¹² wyniosło 200,82 i było wyższe od zatrudnienia 2024 r. o 1,66 etatu. W 2025 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego (dział 755) wyniosło 14,3 tys. zł, tj. o 9% więcej niż w 2024 r. Ogółem wydatki na wynagrodzenia¹³ wyniosły 34 565,72 tys. zł, co stanowiło wzrost o 3 115,6 tys. zł (9,9%) względem wykonania w roku 2024. W 2025 r. poniesiono wydatki w wysokości 41,9 tys. zł na wypłatę trzem osobom ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, a ich realizacja odbywała się zgodnie z kryteriami legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

(akta kontroli str. 44, 64, 74-141)

Zobowiązania Sądu według stanu na 31 grudnia 2025 r. wyniosły 3 183,0 tys. zł (nie wystąpiły zobowiązania wymagalne). Dotyczyły one głównie dodatkowego wynagrodzenia rocznego pracowników (2 330,4 tys. zł), kosztów postępowania sądowego i prokuratorskiego (371,6 tys. zł), składek na ubezpieczenia społeczne (234,8 tys. zł), oraz zakupu usług pozostałych (112,0 tys. zł). Pozostałe zobowiązania dotyczyły zakupu energii, opłat za czynsze za budynki i lokale, składek na Fundusz Pracy, wynagrodzenia bezosobowego, wpłat na PPK finansowanych przez podmiot zatrudniający, różnych wydatków na rzecz osób fizycznych, zakupu materiałów i wyposażenia, podróży służbowych krajowych, zakupu usług remontowych, usług telekomunikacyjnych oraz środków żywności.

Zobowiązania wykazane w rocznym sprawozdaniu Rb-28 za 2025 r. były zgodne z ewidencją księgową. Nieprawidłowości w zakresie wykazania zobowiązań oraz zobowiązań wymagalnych stwierdzono natomiast w sprawozdaniach miesięcznych, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” (w części 2 – *Sprawozdawczość*).

(akta kontroli, str. 142-200)

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków budżetu państwa w wysokości 5 003,4 tys. zł stanowiących 7,7% wydatków ogółem i 19,4% wydatków pozapłacowych¹⁴ Sądu, w tym wydatki majątkowe w wysokości 333,6 tys. zł. Realizacja objętych ww. badaniem wydatków była zgodna z art. 44 ust. 3 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁵, były one celowe, zostały

¹² Według sprawozdania Rb-70.

¹³ Sklasyfikowane w § 4010, § 4030 i §4040.

¹⁴ Próba losowa została wybrana metodą monetarną MUS na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów odpowiadających pozapłacowym wydatkom budżetowym (w ramach grupy ekonomicznej – wydatki bieżące jednostek budżetowych) o wartości powyżej 1,0 tys. zł.

¹⁵ Dz.U. z 2025 r. poz. 1483 ze zm.

rzetelnie zaplanowane i skalkulowane. Wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym, tj. na zakupy i usługi służące realizacji celów Sądu.

(akta kontroli str. 201-226)

Kontrolą objęto jedno postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym, które dotyczyło świadczenia usług ochrony osób i mienia w Sądzie Okręgowym w Koninie i Opiniodawczym Zespole Sądowych Specjalistów w Koninie, Sądzie Rejonowym w Kole i Sądzie Rejonowym w Słupcy (kwota wydatkowana w 2025 r. – 1 385,4 tys. zł). W postępowaniu tym zastosowano właściwy tryb udzielenia zamówienia oraz prawidłowo wybrano wykonawców. Analiza dokumentacji tego zamówienia wykazała jednak naruszenie przepisów Pzp w zakresie określenia wysokości wadium, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Realizacja zamówienia w 2025 r. była zgodna z treścią zawartych umów, a poniesione z tego tytułu wydatki były celowe, gospodarne i służyły realizacji zadań Sądu.

(akta kontroli str. 242-404)

W Sądzie Okręgowym w Koninie nie wprowadzono aktu regulującego wewnętrzną politykę szkoleniową. Dyrektor Sądu podała, że szkolenia realizowane są zgodnie z wcześniej utworzonymi na każdy następny rok kalendarzowy harmonogramami opracowanymi przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Wyjaśniła także, że *Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury zajmuje się przygotowaniem i realizacją programów szkoleniowych, zapewnia wykwalifikowaną kadrę dydaktyczną oraz materiały szkoleniowe mając na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych sędziów i pracowników sądów, dbając o jednolity wysoki poziom kształcenia w skali kraju*. Ponadto dodała, że *na platformie SAP Fiori w ramach funkcjonującego Zintegrowanego Systemu Rachunkowości i Kadr, w zakładce szkolenia SAP LSO dla pracowników wszystkich grup zawodowych w sądach dostępne są szkolenia e-learningowe przeznaczone dla poszczególnych grup docelowych, tj. dla kadry zarządzającej, kadry orzecniczej, kadry urzędniczej, koordynatorów dostępności w sądach, osób pełniących w sądzie funkcję osób wspierających osoby z niepełnosprawnościami i innych*.

(akta kontroli str. 494-495)

W 2025 r. z budżetu Sądu sfinansowano 103 szkolenia dla pracowników Sądu Okręgowego w Koninie, Sądu Rejonowego w Kole oraz Sądu Rejonowego w Słupcy. Na szkolenia wydatkowano 214,3 tys. zł w § 4700 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej, a także 13,0 tys. zł w § 4170 - wynagrodzenia bezosobowe¹⁶. W szkoleniach tych wzięło udział łącznie 625 uczestników.

Badaniem wydatków poniesionych z budżetu państwa na szkolenia objęto dwa¹⁷ szkolenia o łącznej wartości 42,9 tys. zł, tj. 18,9% wydatków poniesionych przez Sąd na szkolenia. Stwierdzono, że tematyka analizowanych szkoleń były zgodna z zakresem obowiązków pracowników biorących w nich udział, a wydatki poniesione na te szkolenia były celowe i rzetelnie skalkulowane.

(akta kontroli str. 405-519)

¹⁶ W związku z wygłoszeniem wykładów, przeprowadzeniem szkolenia oraz moderowaniem i podsumowaniem konferencji.

¹⁷ Szkolenie dla sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, asystentów sędziego (35,9 tys. zł) oraz Mobbing i sposoby przeciwdziałania (7,0 tys. zł).

Plan wydatków na uregulowanie kar i odszkodowań na 2025 r. został pierwotnie ustalony na kwotę 3 000,0 tys. zł i w trakcie roku zwiększony do kwoty 3 539,2 tys. zł¹⁸. Poniesione wydatki w wysokości 3 320,7 tys. zł¹⁹ były wyższe o 77,5% niż w 2024 r. (w którym wyniosły 1 870,8 tys. zł). Wyższe wydatki z tytułu odszkodowań i zadośćuczynień w § 4590 - kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych i §4580 – pozostałe odsetki w 2025 r. w porównaniu do roku poprzedniego wynikały z większej liczby wniesionych i rozpoznanych spraw w tym zakresie oraz zasądzenia wyższych odszkodowań i zadośćuczynień. Dotyczyły one dwóch podstaw prawnych: art. 8 ust.1 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego²⁰ oraz art. 552 § 4 kpk²¹ – odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie. Badaniem objęto 10 tytułów na łączną kwotę 2 685,2 tys. zł. Wydatki te zrealizowane zostały we właściwej wysokości, w dwóch przypadkach zapłacono zadośćuczynienia w dniu uprawomocnienia się wyroków, natomiast w ośmiu przypadkach zapłacono je w terminie od czterech do 27 dni po uprawomocnieniu wyroków (odsetki z tego tytułu wyniosły 12,7 tys. zł). Wynikało to z konieczności dokonania zmian w planie finansowym lub brakiem możliwości zmian w zapotrzebowaniu na środki finansowe na dany dzień, z uwagi na wytyczne w harmonogramie realizacji wydatków. W dwóch ww. przypadkach zobowiązania powstałe z tytułu odszkodowań i zadośćuczynienia zostały nieprawidłowo zaprezentowane w sprawozdaniu budżetowym Rb-28, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” (w pkt. 2 – Sprawozdawczość).

(akta kontroli str. 44-45, 520-528, 848-1096, 989-1001, 1065-1078, 1097-1100)

W 2025 r. poniesiono wydatki z tytułu odsetek łącznie w wysokości 39,7 tys. zł, tj. w rozdziale 75502 (§ 4580) w wysokości 26,7 tys. zł oraz w rozdziale 75595 (§ 4580) w wysokości 13,0 tys. zł. W rozdziale 75502 dotyczyły one odsetek od zasądzonego wyrokiem sądu wynagrodzenia sędziów i referendarza sądowego (w łącznej kwocie 26,3 tys. zł), a także za nieterminowe regulowanie płatności (w wysokości 0,3 tys. zł), wynikające z faktur Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu, w związku ze sprawą rozpoznaną 9 grudnia 2025 r. Na odsetki w rozdziale 75595 składały się natomiast odsetki od opóźnienia w zapłacie odszkodowań i zadośćuczynienia²².

(akta kontroli str. 544-573)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wadium ustalone w zamówieniu na „Świadczenie usług ochrony osób i mienia w Sądzie Okręgowym w Koninie i Opiniodawczym Zespole Sądowych Specjalistów w Koninie, Sądzie

¹⁸ Rozdział 75595 – pozostała działalność: § 4590 - Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych; § 4580 - Pozostałe odsetki; § 4610 - Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego.

¹⁹ 3 307,4 tys. zł - § 4590 - Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych, 13 tys. zł - § 4580 - Pozostałe odsetki oraz 0,2 tys. zł - § 4610 - Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego.

²⁰ Dz. U z 2024 poz. 442.

²¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 2025 r., poz. 46 ze zm.

²² Które dotyczyły dwóch podstaw prawnych:

- art. 8 ust.1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U z 2024 poz. 442);
- art. 552 § 4 kpk – odszkodowanie i zadośćuczynienie od Skarbu Państwa za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie.

Rejonowym w Kole i Sądzie Rejonowym w Słupcy" było wyższe od maksymalnej wartości wynikającej z art. 281 ust. 4 Pzp, tj. 1,5% wartości zamówienia. Łączna wartość zamówienia wynosiła 2 702,3 tys. zł, zatem wadium nie powinno być wyższe niż 40,5 tys. zł, podczas gdy wynosiło 82 tys. zł tj. 3,0%.

(akta kontroli str. 328-341, 395-404)

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że ustalenie wadium w wysokości większej niż 1,5% wartości zamówienia nie miało charakteru celowego działania, lecz wynikało z błędnego przyjęcia poziomu procentowego przy kalkulacji wadium. Dodała, że z uwagi na fakt, że przedmiotowe postępowanie dotyczyło usług społecznych tzw. próg unijny był wyższy aniżeli w przypadku realizacji postępowania na usługi w trybie przetargu nieograniczonego, a to spowodowało, że omyłkowo uwzględniono wyższą wartość procentową wadium, tak jak w przypadku przetargu nieograniczonego. Zadeklarowała również, że w związku ze stwierdzeniem tej nieprawidłowości podjęte zostaną działania mające na celu wyeliminowanie ryzyka podobnych błędów w przyszłych postępowaniach, w szczególności wprowadzona zostanie dodatkowa weryfikacja wysokości wadium przed publikacją Specyfikacji Warunków Zamówienia obejmująca podwójną kontrolę poprawności zastosowanych wartości procentowych.

(akta kontroli str. 401-404)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2025 r. w zakresie ponoszonych przez kontrolowaną jednostkę wydatków.

Realizacja wydatków Sądu ogółem w kwocie 65 003,2 tys. zł była zgodna z przyjętym planem finansowym. Badanie przeprowadzone na próbie w wysokości 5 003,4 tys. zł stanowiącej 7,7% wydatków ogółem Sądu wykazało, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi oraz dokonywano je celowo i gospodarnie.

Stwierdzona nieprawidłowość w zakresie niewłaściwego stosowania przepisów Pzp dotycząca błędnego ustalenia wysokości wadium nie miała wpływu na prawidłowy wybór wykonawców oraz realizację tego zamówienia.

2. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań jednostkowych Sądu za 2025 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach,
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2025 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach rocznych kontrolowanej jednostki były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

W sprawozdaniu Rb-BZ1 brak było jednak danych dotyczących wykonania miernika, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Sprawozdania roczne przedstawiały wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach. Niemniej jednak, w wyniku kontroli próby wydatków stwierdzono, że w trakcie roku 2025 zobowiązania powstałe z tytułu odszkodowań i zadośćuczynienia zostały nieprawidłowo zaprezentowane w sprawozdaniach miesięcznych Rb-28, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Oznacza to, że stosowany system kontroli zarządczej nie w pełni zapewniał prawidłowość sporządzania sprawozdań.

(akta kontroli str. 621-803)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawozdaniu z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1)²³, brak było danych dotyczących wykonania wymaganego miernika w pozycji dotyczącej zadania 18.3.1.3 – *wskaźnik uiszczenia do przypisów*.

Zgodnie z § 4 pkt 3 rozporządzenia Ministra Finansów z 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym, dane w ww. sprawozdaniu w zakresie wykonania wykazuje się nie tylko w kwotach wydatków narastająco od początku roku budżetowego do końca okresu sprawozdawczego, lecz wykazaniu podlega również faktyczne wykonanie planowanej wartości mierników. W Sądzie tego miernika nie wykazano. Z kolei przepis § 10 ust. 1 ww. rozporządzenia, stanowi, że kierownicy jednostek sporządzają sprawozdania rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 791-792)

Zgodnie z pismem Ministerstwa Sprawiedliwości nr DBI-IV.311.9.2025 z 14 maja 2025 r. (pkt. 6) oraz pismem Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Poznaniu nr D.3134.25.2025 z 16 maja 2025 r., kierowanymi do dyrektorów sądów okręgowych i rejonowych, miernikiem obligatoryjnie wykazywanym w sprawozdaniach jednostkowych Rb-BZ1 i umieszczanym w informacji półrocznej i sprawozdaniu rocznym miał być wskaźnik uiszczenia do przypisów (18.3.1.3).

(akta kontroli str. 793-797)

W trakcie kontroli NIK dokonano korekty sprawozdania Rb-BZ1 za rok 2025 r. a brak wymaganego wskaźnika Dyrektor Sądu wyjaśniła omyłką.

(akta kontroli str. 800-803, 823, 826-827)

²³ W kol. 19.

2. Powstałe w 2025 r. zobowiązania dotyczące odszkodowania i zadośćuczynienia, które uwzględnione zostały w sprawozdaniach Rb-28 w miesiącach luty i lipiec²⁴, nie zostały ujęte jako zobowiązania wymagalne²⁵ w sprawozdaniach za ww. miesiące (w rozdziale 75595 w §4590) pomimo tego, że przed upływem danego okresu sprawozdawczego nie zostały one uregulowane²⁶, a termin zapłaty minął. Zobowiązania te dotyczyły odszkodowania i zadośćuczynienia, wynikających z prawomocnych wyroków sądowych na łączną kwotę 335 000 zł²⁷.

(akta kontroli str. 989-1001, 1065-1078, 1097-1100)

Zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 7 załącznika 36 do rozporządzenia z 29 stycznia 2025 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej²⁸, w sprawozdaniach miesięcznych wykazuje się m.in. zobowiązania według stanu na koniec okresu sprawozdawczego, tj. wszystkie uznane przez jednostkę zobowiązania, niespłacone do końca okresu sprawozdawczego (zobowiązania ogółem), a także, które przed upływem danego okresu sprawozdawczego nie zostały uregulowane, a których termin zapłaty minął (zobowiązania wymagalne).

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że powstałe zobowiązania ujęte zostały w ww. sprawozdaniach jako zobowiązania – jednak wyłącznie jako niewymagalne, powołując się przy tym na politykę rachunkowości Sądu²⁹, w której wskazano m.in., że *prawomocne koszty postępowania sądowego należy uregulować w terminie nie później niż 14 dni od daty wpływu do oddziału finansowego, po tym terminie zobowiązanie staje się wymagalne*, a także powołując się na pismo Ministerstwa Sprawiedliwości³⁰ w którym sformułowana została propozycja właśnie takiego zapisu w dokumentacji opisującej zasady rachunkowości w sądach.

NIK wskazuje, że ww. pismo dotyczyło zobowiązań z tytułu postępowania sądowego np. z tytułu kosztów opinii biegłych sądowych, w których brak było precyzyjnego określenia terminu płatności, a pomimo tego wykazywane były przez sądy jako zobowiązania wymagalne. W przypadku ww. odszkodowania i zadośćuczynienia, nie tylko nie mamy do czynienia z kosztami postępowania sądowego (a w tym kosztami sądowymi), których katalog zawarty został w dyspozycji art. 98 Kodeksu postępowania cywilnego i art. 616 Kodeksu postępowania karnego³¹, ale dodatkowo, terminy płatności zasądzonych odszkodowań i zadośćuczynienia określone były

²⁴ W kol. 9 – zobowiązania według stanu na koniec okresu sprawozdawczego – ogółem.

²⁵ W kolumnie 11 – zobowiązania według stanu na koniec okresu sprawozdawczego - wymagalne, powstałe w roku bieżącym.

²⁶ Zobowiązania te uregulowane zostały w następnym okresie sprawozdawczym.

²⁷ dotyczyły zadośćuczynienia w zakresie:

- art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U z 2024 poz. 442);
- art. 552 § 4 kpk – odszkodowanie i zadośćuczynienie od Skarbu Państwa za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie.

²⁸ Dz.U. z 2025 r., poz. 133.

²⁹ Załącznik do zarządzenia nr 12/2025 Dyrektora Sądu Okręgowego w Koninie z 1 października 2025 r. w sprawie Polityki Rachunkowości - §9 pkt. 7.

³⁰ Pismo Ministerstwa Sprawiedliwości Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej nr DB-IV-311-82/17/1 z 28 września 2017 r.

³¹ Odszkodowanie i zadośćuczynienie jest wynikiem wygranej sprawy sądowej, a nie opłatą sądową lub kosztem związanym z prowadzeniem tej sprawy. Inny jest zatem charakter prawny tych zobowiązań.

precyzyjnie, wyroki były prawomocne, a wartości zobowiązań ujęte zostały w rozdziale 75595 – pozostała działalność³².

(akta kontroli str. 823-824, 827, 841-847)

Dodatkowo, powstałe w styczniu 2025 r. zobowiązanie z tytułu innego prawomocnego wyroku³³ tytułem niewypłaconego w latach 2021 i 2022 wynagrodzenia oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego, na łączną kwotę 4 343,33 zł nie zostało uwzględnione w sprawozdaniu Rb-28 za styczeń zarówno jako zobowiązania ogółem (w kol. 9 - zobowiązania)³⁴, jak i jako zobowiązanie wymagalne w ww. miesiącu (kol. 11), pomimo prawomocnego wyroku i pomimo tego, że termin płatności w tym okresie minął (zobowiązanie uregulowano w lutym 2025 r.).

(akta kontroli str. 1101-1119)

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że koszty z tytułu ww. wyroku omyłkowo ujęte zostały do miesiąca lutego 2025 r., zamiast do stycznia, dlatego zobowiązań z tego tytułu nie wykazano w sprawozdaniu jednostkowym Rb-28 za styczeń 2025 r.

(akta kontroli str. 823-824, 827-828)

Powyższe nie miało wpływu na sprawozdawczość roczną, jednak wskazuje, że stosowany system kontroli zarządczej nie w pełni zapewniał prawidłowość sporządzania sprawozdań.

Ocena częściowa

Kwoty wykazane w sprawozdaniach Sądu były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawozdania roczne zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Obowiązujący w Sądzie system kontroli zarządczej i funkcjonujące w jego ramach mechanizmy kontroli nie zapobiegły jednak wystąpieniu nieprawidłowości polegających na: braku w sprawozdaniu z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) danych dotyczących wykonania wymaganego miernika, a także nieprawidłowej prezentacji w trzech sprawozdaniach miesięcznych Rb-28, zobowiązań wynikających z prawomocnych wyroków dotyczących odszkodowań, zadośćuczynienia oraz z tytułu niewypłaconego w latach 2021 i 2022 wynagrodzenia.

V. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnioskuje o zwiększenie nadzoru nad sprawozdawczością budżetową i ustalaniem wysokości wadium w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.

³² Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości.

³³ IV P 351/24 (prawomocny z dniem 17 stycznia 2025 r.).

³⁴ Co było niezgodnie z § 8 ust. ust. 3 pkt 5 załącznika 36 do ww. rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2025 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie³⁵ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Wielkopolskiej Delegatury w Poznaniu Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Poznań, 25 marca 2026 r.

Kontrolerzy
Główny specjalista k.p.
Izabela Chlebowska-Gąszczyk

/podpisano elektronicznie/

Doradca techniczny

Renata Robińska

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli
Jednostka organizacyjna
p.o. Dyrektor
Karolina Wirszyc-Sitkowska

/podpisano elektronicznie/

³⁵ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres do doręczeń elektronicznych NIK, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1045, ze zm.). w przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie, w miarę możliwości, skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy jednostki kontrolnej NIK przeprowadzającej postępowanie kontrolne.